

Sobre la programació de llocs escolars

Dll, 4/10/2021 per Fundació Escola...

[L'Escola Cristiana](#)

L'educació és, per sobre de tot, un dret i una llibertat fonamentals: el dret a ser educat i la llibertat d'educar i de triar l'educació que es desitja. Això vol dir que els poders públics han de traçar els camins perquè l'oferta educativa sigui el més àmplia possible i que, en tot cas, tothom tingui accés a l'educació. Per això s'assignen a aquests poders tasques de foment (ajudar als centres docents que reuneixin els requisits legals) i de garantia (del dret de tots a l'educació i dels pares a triar el tipus de formació religiosa i moral per als fills i filles). Lògicament, per a complir aquestes funcions els poders públics han d'actuar en moltes ocasions com a agents educatius que presten aquest servei educatiu. Però això no vol dir que correspongui a l'Estat la titularitat d'un pretès servei públic de l'educació, que seria prestat a través de la xarxa de centres públics i privats concertats. Aquesta concepció corre el risc de ser interpretada de manera equívoca, pressuposant una voluntat implícita del legislador d'assimilar jurídicament els centres concertats i els públics, de manera que s'imposin als primers les obligacions pròpies dels segons, quan, encara que tots dos són sostinguts amb fons públics, la seva naturalesa (pública en un cas, privada en l'altre) no els fa assimilables a aquests termes.

En aquest marc, no qüestionem que correspongui a l'Administració la funció de programació de llocs escolars gratuïts. Però aquesta tasca no pot ser arbitrària i està subjecta a limitacions. A l'hora de programar les places escolars gratuïtes a l'àmbit on s'ofereixen, l'Administració està obligada no només a tenir en compte, sinó a garantir -en la mesura materialment possible- la cobertura de la demanda social de places en els centres, en què es concreta el dret dels pares a la lliure elecció de centre.

Una demanda social i una lliure elecció que resulten, però, històricament desdibuixades i falsejades de forma injusta, perquè la manca de finançament per a acomplir el mandat de gratuïtat de plaça escolar les condiciona des de la implantació del mateix sistema de concerts i n'impedeix l'execució amb plenitud de garanties. En un escenari que es desenvolupa en l'àmbit dels centres -públics i privats-, per mandat constitucional i legal totalment finançat (en teoria) per l'Estat, el preu del servei hauria de ser expulsat i no hauria de complir cap funció en l'ajust entre l'oferta i la demanda de llocs escolars. La gratuïtat hauria d'eliminar el preu com a factor de formació de la demanda, la qual cosa està molt lluny de ser certa en els centres privats concertats, heus ací que s'hagi de relativitzar -quantitativament parlant- l'existència d'una "autèntica" i objectiva demanda social.

En darrer extrem, és la programació la que s'ha d'adequar a la lliure elecció de centre dels pares i no l'exercici del dret a la lliure elecció de centre dels progenitors el que s'ha d'adaptar a una planificació que l'Administració no pot convertir en unilateral, dirigista o arbitrària. L'Administració podria programar en dos sentits: realitzant-la decidint unilateralment i de forma esbiaixada quins llocs o unitats han de reduir-se, o bé que ho decideixin els pares en l'exercici de la seva lliure elecció de centre. Hi insistim: una lliure elecció real i eficaç i no condicionada per factors econòmics, com ara és el cas.

Si en el nostre sistema educatiu només s'hagués reconegut la igualtat en l'accés a

L'educació i no la llibertat i el pluralisme educatiu, llavors podria estar justificat que el poder públic adoptés la primera de les alternatives abans esmentades. Però la llibertat i el pluralisme han d'estar necessàriament presents en el Servei d'Educació de Catalunya i, en conseqüència, la primera de les possibles formes d'intervenir ha de restar totalment descartada.

A l'hora d'establir els criteris de la demanda objectius i respectuosos amb el marc jurídic, és fonamental la participació dels agents, entre els quals, pares i mares i titularitats dels centres concertats. D'acord amb el Decret de preinscripció i programació, les taules locals de planificació educativa, que des dels ajuntaments fan propostes a l'òrgan competent del Departament en matèria de programació de l'oferta, poden comptar entre els integrants amb la participació de representants i de persones que puguin aportar coneixement. Una fórmula que permetria l'autèntica participació de la comunitat educativa i que els ajuntaments poden promoure tot constituint un avenç molt rellevant en el camí de la participació i la coresponsabilitat de tots envers el Servei d'Educació de Catalunya, que faria més creïble la voluntat democràtica i pluralista de les administracions.